

Mottagare:

Östersund 2026-02-10

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar avseende Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga (U2025/02404)

Riksföreningen för skolsköterskor har tagit del av betänkandet, Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga (U2025/02404).

Riksföreningen för skolsköterskor vill inleda med att påtala att vi starkt tar avstånd från den lagrådsremiss (Lagrådsremiss Frihetsberövande påföljder för barn och unga) som ligger bakom denna remiss, att regeringen föreslår att barn och unga, i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas, ska dömas till fängelse i stället för slutna ungdomsvård. Vi anser att denna bryter mot barns mänskliga rättigheter.

Riksföreningen vill framföra följande kommentarer avseende remissen Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga (U2025/02404):

Riksföreningen välkomnar ambitionen att stärka barns och ungas rätt till utbildning även vid frihetsberövande, samt att skapa ett tydligare och mer ändamålsenligt regelverk för Kriminalvårdens skolverksamhet. Med Kriminalvården som huvudman så ingår även att Kriminalvården är vårdgivare. Vårdgivaren (skolans huvudman) ansvarar för att elevhälsans medicinska insats (EMI) bedrivs enligt hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen. En likvärdig utbildning, elevhälsa, inklusive EMI, av god kvalitet är en central skyddsfaktor för barns hälsa.

Riksföreningen vill samtidigt understryka vikten av att barnets bästa enligt Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter artikel 3 ges ett reellt och genomgående genomslag i såväl lagstiftning som i den praktiska tillämpningen av förslagen. Barn och unga på kriminalvårdsanstalt tillhör en särskilt utsatt grupp, ofta med komplexa behov av medicinskt, psykologiskt och psykosocialt stöd. Det är därför av avgörande betydelse att insatserna inom utbildning inte utformas isolerat, utan ses som en integrerad del av ett samlat stöd kring barnet.

Riksföreningen instämmer i vikten av att förebyggande och hälsofrämjande åtgärder utvecklas inom Kriminalvårdens skolverksamhet. En fungerande elevhälsa är en förutsättning för att barn och unga ska kunna tillgodogöra sig utbildning, upprätthålla skolorvaru och ges möjlighet till en positiv utveckling under tiden barnet/den unge är frihetsberövad. Det är särskilt angeläget mot bakgrund av att många av dessa barn och unga har erfarenhet av psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, trauma och tidigare bristande tillgång till hälso- och sjukvård.

Riksföreningen för skolsköterskor anser att elevhälsans medicinska insatser (EMI) har en central roll i detta sammanhang. EMI bidrar med medicinsk kompetens, kontinuitet och ett barnrättsperspektiv som är avgörande för tidig upptäckt av ohälsa, bedömning av behov samt uppföljning av insatser.

Remissen föreslår att barn och unga i kriminalvårdsanstalt ska erbjudas elevhälsa motsvarande den som finns inom skolväsendet. Riksföreningen vill dock betona att genom att Kriminalvården blir huvudman, och i och med detta även vårdgivare, så är det inte en fråga om barnen skall erbjudas elevhälsa utan det blir lag på att de ska erbjudas elevhälsa. Detta ska då ses som en rättighet och en tillgänglig funktion i barnets vardag.

Riksföreningen för skolsköterskor ser ett tydligt behov av att huvudmannskapet och vårdgivaransvaret för elevhälsans medicinska insatser inom Kriminalvården klargörs och regleras. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för bemanning, kompetensförsörjning, arbetsmiljö, journalhantering, kvalitetssäkring samt patientsäkerhet. Bristande tydlighet i ansvarsfördelningen riskerar att leda till organisatoriska otydligheter som kan påverka såväl vårdens kvalitet samt barns och ungas säkerhet negativt. Dessa frågor behöver därför vara lösta innan verksamheten etableras.

Riksföreningen ser ett tydligt behov av att EMI ges reella förutsättningar att arbeta förebyggande, inte enbart åtgärdande. Detta förutsätter tillräcklig bemanning, tydliga ansvarsstrukturer samt fungerande samverkan mellan Kriminalvården, regionernas hälso- och sjukvård och andra relevanta aktörer.

Vidare anser Riksföreningen för skolsköterskor att EMI bör vara en självklar del i dialog och diskussion kring utformningen av utbildningen, stödinsatser och eventuella anpassningar. Barnets rätt till bästa möjliga hälsa enligt artikel 24 i barnkonventionen behöver vägas samman med rätten till utbildning, och detta kräver ett tvärprofessionellt arbetssätt där elevhälsans medicinska kompetens tas tillvara.

Riksföreningen för skolsköterskor vill poängtera vikten av att sekretessen bibehålls inom EMI så att de intagna barn och ungdomarna kan känna sig trygga med att hälso- och sjukvårdssekretess följs då de uppsöker skolsköterskor och skolläkare.

Riksföreningen vill särskilt betona vikten av att de medicinska insatserna inom elevhälsan i Kriminalvårdens skolverksamhet utförs av personal med rätt formell kompetens och specialistkunskap. Skolsköterskans uppdrag skiljer sig väsentligt från den hälso- och sjukvård som bedrivs inom Kriminalvårdens ordinarie verksamhet och kräver särskild kompetens inom barn och ungas hälsa, utveckling, psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, trauma samt psykosocial problematik.

Elevhälsans medicinska insatser har ett uttalat hälsofrämjande och förebyggande uppdrag, där tidig upptäckt, stödinsatser och samverkan med elev, vårdnadshavare och andra aktörer är centrala delar. Detta arbete är avgörande för barns och ungas långsiktiga hälsa, skolnärvaro och möjlighet till återanpassning i samhället. För att detta ska kunna genomföras med god kvalitet krävs personal med erfarenhet av skolhälsovård och elevhälsoarbete samt tydliga organisatoriska förutsättningar.

RIKSFÖRENINGEN FÖR SKOLSKÖTERSKOR
SEKTION I SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING

Sammanfattningsvis delar Riksföreningen remissens övergripande inriktning och intentioner, men vill särskilt framhålla att förslagets genomförande måste säkerställa att barnets bästa inte bara beaktas i teorin utan får ett konkret genomslag i praktiken. Elevhälsans medicinska insatser (EMI) utgör en central del i detta arbete och bör ges en tydlig, integrerad och aktiv roll i Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga.

Maria Görandsdotter Hammar

Camilla Collan

Ordförande
Riksföreningen för skolsköterskor

Ledamot
Riksföreningen för skolsköterskor

Kristina Norman
Ledamot
Riksföreningen för skolsköterskor